

- С. 12–14. **3. Грабар Н. Г.** Виховна діяльність бібліотек вищих навчальних закладів у сучасних соціально-комунікаційних умовах : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. наук з соціальних комунікацій : спец. 27.00.03 «Книгознавство, бібліотекознавство, бібліографознавство» / Н. Г. Грабар. – Х., 2008. – 20 с.
- 4. Грабар Н.** Інформаційно-виховні функції бібліотеки вищого навчального закладу / Н. Грабар // Вісн. Кн. палати. – 2004. – № 1. – С. 35–37. **5. Каган М. С.** Философия культуры / Моисей Самойлович Каган. – СПб. : Петрополис, 1996. – 416 с. **6. Марцева Л. М.** Концепция библиотеки информационного общества: социально-философский аспект / Л. М. Марцева, И. А. Фалалеева // Библиотека в эпоху перемен. – М. : Рос. гос. б-ка, 2007. – Вып. 2 (34). – С. 54–61. **7. Семененко Л. П.** До Європи знань – через підвищення якості освіти / Л. П. Семененко // Культура народів Причорномор'я. – 2005. – № 60, т. 1. – С. 60–66. **8. Сусак А. В.** Функції бібліотеки в сучасному інформаційному просторі / А. В. Сусак // Вісн. Львів. ун-ту. – Л., 2007. – С. 194–198. **9. Фонов Г. П.** О природе библиотек: информационные ли они учреждения? / Г. П. Фонов // Библиотековедение. – 2002. – № 4. – С. 36–47.

Н. М. Кравчук

(Вінницький національний медичний університет
ім. М. І. Пирогова)

Бібліотека ВНЗ у віртуальному просторі з погляду користувача та бібліотекаря.

(За матеріалами статистичного вивчення)

Упровадження нових інформаційних технологій у всі сфери бібліотечної роботи докорінно змінює діяльність бібліотек, яка ґрунтується на впровадженні послуг нового рівня. Інтеграція бібліотеки у світовий бібліотечний

інформаційний простір є складовою її ефективної діяльності. Своєчасне інформування, оперативне та ефективне задоволення потреб читачів сьогодні забезпечують веб-сайти, які дозволяють розширити та урізноманітнити спектр бібліотечно-інформаційного сервісу.

Бібліотека ВНМУ ім. М. І. Пирогова є важливою ланкою університету, однією із складових реалізації освітньої і наукової діяльності ВНЗ, а тому на його сайті рубрика „Бібліотека” розміщується на головній сторінці. Інформація на сайті найбільш цікава, насамперед, читачам бібліотеки. Тому структура і наповнення сайту нашої бібліотеки будується на основі вивчення потреб користувачів та першочерговості питань, що їх цікавлять.

Бібліотека ВНМУ провела аналіз відвідувань та частоти звернень до власного сайту, який функціонує уже майже 4 роки. Ефективність розміщеної інформації в мережі Інтернет виражають статистичні дані, отримані за результатами щоденного опитування, яке розміщується на головній сторінці сайту. Позитивні відгуки про сайт надіслали 60 % відвідувачів, 37, 6 % побажали покращення якості його наповнення.

На кінець 2010 р. відвідування сайту склало 53 291 раз, а це в середньому 140 звернень щоденно.

Доречно зупинитися на основних рубриках нашого сайту, які сприяють його активному використанню відвідувачами.

Візитною карткою бібліотеки є загальна інформація, яка включає історичну довідку, структуру, правила користування, режим роботи, відомості про дирекцію, контактну інформацію та ін. Хоча до подібної інформації протягом існування сайту зміни вносяться рідко, все ж таки, як показав аналіз нашого сайту, цей розділ є популярним. Щомісячна частота звернень до нього сягає близько 200 раз. Ця цифра свідчить про постійне збільшення кількості нових віртуальних користувачів бібліотеки. Із загальної інформації про бібліотеку найбільший інтерес користувачі виявили до „Колекції цінних і рідкісних видань”, відвідавши розділ за весь час існування сайту 27558 раз. Із 2008 р. бібліотека почала виставляти щорічний звіт, до якого протягом року зафіксовано близько 2,5 тис. звернень.

Лідером інформаційної підтримки користувачів є розділи про власні ресурси бібліотеки. Найважливішим елементом цього блоку є електронний каталог на документний фонд бібліотеки та аналітичні матеріали, до якого фіксується близько 1 тис. щомісячних звернень. Доступ до ЕК бібліотеки ВНМУ надає Асоціація „Ірбис Україна”.

Також бібліотека розміщує на сайті рекомендаційні списки літератури відповідно до найактуальніших читацьких запитів. На сьогодні представлено 30 тем. Хоча існує думка, що це уже рудиментні форми бібліографічного інформування, статистичний аналіз сайту бібліотеки ВНМУ цьому протирічить. Про попит на рекомендаційні списки свідчать 60-130 щоденних звернень до кожного.

Оперативність інформування про нові надходження забезпечує бюлетень „Бібліокур'єр”, який готується спільно з науковою частиною університету. Незважаючи

на те, що „Бібліокур'єр” паралельно видається в друкованому варіанті і передається на всі кафедри університету, у віртуальному середовищі він користується попитом (близько 2–3 тис. звернень).

Бібліотека ВНМУ комплектує та зберігає обов'язковий примірник дисертацій, які були захищені на базі університету. У зв'язку із підвищеним попитом списки цих видань представлені на сайті у розділі „Дисертації, захищені у ВНМУ”. Щорічно близько 1,5 тис. віртуальних користувачів цікавляться новими надходженнями.

Бібліотека активно популяризує наукову та видавничу діяльність університету: періодичні видання університету („Вісник Вінницького національного медичного університету”, „Вісник морфології”, „Biomedical and Biosocial Anthropology”), матеріали конференцій, проведених на базі університету, та праці викладачів університету із 2005 року видання. До змісту журналів, представлених на сайті, звертаються до 2 тис. віртуальних користувачів, в т. ч. із різних міст та організацій. Свідченням цього є неодноразові запити колег на електронну доставку необхідних статей.

Свою доцільність та ефективність підтвердила рубрика „Праці науковців ВНМУ” (понад 3000 звернень), де подаються зображення обкладинок монографій, їх коротка анотація і зміст.

Мобільність нашого сайту визначається не лише завдяки широкій інформації про власні бібліотечні ресурси. Постійно поповнюється он-лайнний покажчик сайтів повнотекстових електронних медичних журналів. Сьогодні він нараховує майже 200 адрес. За 2 роки функціонування цей розділ став найпопулярнішим після „Електронного каталогу” – 34 113 переглядів.

Варто відзначити, що актуальним напрямком обслуговування науковців університету є розміщення на сайті рекомендацій щодо бібліографічного опису

використаних джерел до дисертацій згідно з останніми державними стандартами і вимогами ВАК України.

Інтернет-сайт бібліотеки відіграє значну роль не лише в забезпеченні інформаційної, освітньої і наукової підтримки професорсько-викладацького складу і студентів університету, але й у наданні методичної допомоги колегам, обміні досвідом та формуванні професійної спільноти. Оскільки бібліотека ВНМУ є методичним центром бібліотек ВНЗ м. Вінниці, то розділ „Бібліотечному фахівцю” спроектований для ефективного професійного інформування колег і призначений безпосередньо для організації роботи методичного об'єднання. Сторінка „Заплановані заходи” представляє план роботи методичного об'єднання на поточний рік. Питання, які розглядатимуться на заходах, розміщують заздалегідь на веб-сторінці „Семінари і конференції”, а після проведення заходів подаються повнотекстові виступи. Значний інтерес у бібліотечних працівників викликає розділ „Матеріали на допомогу фахівцю”, де представлені методичні матеріали, підготовлені бібліотекою.

Про активне звернення віртуальних користувачів до сайту свідчить статистика використання розділу „Оголошення”. Незважаючи на те, що вміщена там інформація в силу своєї тимчасової оперативності швидко змінюється або повністю закривається, користувачам навіть у короткі терміни вдається „встановити рекорди” з відвідування. Тут розміщуються анонси заходів у бібліотеці, які відбулися або плануються, тимчасові зміни в роботі тощо.

Орієнтуватися користувачам в оновленні сайту допомагає рубрика „Останні новини”, розміщена в кінці кожної сторінки. Цей розділ не лише відображає динамічність функціонування бібліотеки, але й економить час користувачів при пошуку оновленої інформації.

Статистика щоденного відвідування сайту, яка розміщена на головній сторінці – це своєрідний підсумок роботи бібліотеки, який дозволяє оперативно реагувати на зменшення попиту. А постійне відслідковування змін у рубриці „Популярне” сприяє виявленню неактуальності того чи іншого матеріалу.

У 2010 р. бібліотека заради оперативності інформування впровадила нову форму віртуальної взаємодії – „Web-2”. Із серпня 2010 р. створено 4 блоги: „Новини бібліотеки”, „Бібліо Граф і Я”, „МетодINFO”, „Літературна вежа” (висвітлюється діяльність творчого об’єднання, що діє при бібліотеці). Вони своєчасно наповнюються текстом та мультимедійною інформацією відповідної тематики. За час їх існування (6 місяців) – близько 900 переглядів. Аудиторія відвідувачів блогів переважно з України. Проте нашою інформацією цікавилися в Росії, США, Індії, Канаді, Нідерландах, Португалії і навіть в Об’єднаних Арабських Еміратах та Йорданії. Така географічна картина є свідченням того, що для розширення доступу до інформації бібліотеки наявність російськомовної та англomовної версій сайту є обов’язковими.

Отже, створення веб-сайту – це складний, кропіткий, безперервний процес. Він повинен бути не лише інформативним та функціональним, але й привабливим та легкодоступним. Його сторінки повинні постійно і регулярно поновлюватися не лише силами бібліотекарів, але й за допомогою викладачів та студентів. При його плануванні важливо продумати зміст, професійно розмістити інформацію, дотримуючись певних рекомендацій щодо використання різних елементів дизайну. При цьому ефективна реалізація проекту сайту можлива за умови наявності команди кваліфікованих спеціалістів-бібліотекарів та веб-дизайнерів. Але між бібліотекарем та програмістом не завжди складається тісний тандем. Тому часто веб-сайт бібліотекарі

удосконалюють самотужки, звертаючись до досвіду інших бібліотек та емпіричним шляхом. У професійних періодичних виданнях уже з'явилося багато публікацій на цю тему, звідки переважно і черпаються знання. Проте методичних розробок по створенню проєктів веб-сайтів немає. Були б корисними спеціальні семінари та курси з основ веб-дизайну та технічної підтримки сайту. Адже саме від кваліфікованого підходу до організації сайту залежить його життєздатність.

Література

1. **Артемов Ю.** Роль і місце веб-порталу в діяльності наукової бібліотеки / Ю. Артемов, О. Непляха, Ж. Левченко // Бібл. форум України. – 2006. – № 2. – С. 19–21.
2. **Донец В.** Библиотека вузов в веб-пространстве / В. Донец // Бібл. форум України. – 2007. – № 3. – С. 16–17.
3. **Кожевникова Е.** Виртуальная библиотека вуза / Е. Кожевникова // Библиография. – 2007. – № 3. – С. 29–34.
4. **Монастырева В.** Университетские библиотеки в системе высшего образования / В. Монастырева // Бібл. форум України. – 2005. – № 2. – С. 28–33.
5. **Потехина Ю.** Интернет-представительство библиотеки вуза: желаемое и действительное / Ю. Потехина // Науч. и техн. б-ки. – 2005. – № 6. – С. 14–25.
6. **Степанов В.** Библиографическое обслуживание в эпоху цифровых коммуникаций / В. Степанов // Библиография. – 2007. – № 2. – С. 22–41.
7. **Торлин И.** Веб-сайты публичных библиотек Украины: попытка обзора / И. Торлин // Бібл. форум України. – 2006. – № 3. – С. 4–7.
8. **Харыбина Т.** Создание библиотечного веб-сайта / Т. Харыбина, Н. Слащева, Ю. Мохначева // Библиотека. – 2005. – № 4. – С. 44–45.
9. **Цурина І.** Методична робота в офлайновому режимі / І. Цурина, М. Талалаєвська // Бібл. планета. – 2006. – № 2. – С. 17–19.
10. **Цурина І.** Як зробити веб-сайт публічної бібліотеки успішним? / І. Цурина // Бібл. планета. – 2007. – № 2. – С. 34–35.